

Nestbouw door Zwarte Wouw *Milvus migrans* langs het Hollandsch Diep

Peter de Barse, Menno Korbijn, Gerard Ouweneel & Hans Westerlaken

Nadat Dick van Houwelingen op 19 april 2007 een Zwarte Wouw waarnam boven de APL-polder bij Strijensas, zag Menno Korbijn er tijdens de Hoeksche Waardse vogeldag van 5 mei eentje cirkelen boven het oostelijk deel van de Ambachtsheerlijkheid Cromstrijen (ABH). Dat oostelijke deel betreft de zogeheten Buttervlietpolder, een kleine zich buiten de hoofdwaterkering bevindende akkerbouwpolder die van het Hollandsch Diep gescheiden is door een verwilderde griend. Ingeklemd tussen de Buttervlietpolder en de Hoogezandsche Gorzen ligt een graslandje, met de naam het Weitje van de Koning. De hoofdwaterkering wordt gemarkeerd door een lange rij oude, hoge populieren, waarvan tijdens de meeste stormen er tegenwoordig wel een paar omtuimelen. Deze bomen zitten onder de granaatscherven, die ze opliepen in winter 1944/45, toen de geallieerden vanuit het tegenover liggende Noord-Brabant de in de Hoeksche Waard gelegerde Duitse bezetters bestookten (med. J. van Rij). Al bij al bestaat het oostelijk deel van de ABH uit een gevarieerd landschap met ook binnendijs een omvangrijke aanplant en lange houtsingels. Omdat het gebied is gesloten voor het publiek, is de rust verzekerd. De nabijheid van het Hollandsch Diep is nog een extra factor van belang om de sector aantrekkelijk te maken voor roofvogels.

De dag na 5 mei ging Peter de Barse poolshoogte nemen. Nog fietsend door de aan de ABH grenzende polder Raepshille, zag Peter richting ABH een Zwarte Wouw vliegen met een tak in een van de poten. De vogel verdween achter een boomsingel, in de buurt van de eerder genoemde rij oude peppels. Gejaagd spoedde Peter zich naar het grenshek van de ABH. Daar gearriveerd zag hij een Zwarte Wouw naderen, die landde op een van de akkers van de ABH. Even later volgde een tweede exemplaar, dat zo'n vijf meter verwijderd van de eerste neerstreek. Ingelicht door Peter zagen later op de ochtend Menno, diens vader en Janus Verkerk een van de vogels. Er ging een telefoontje naar Gerard Ouweneel, die met Hans Westerlaken voor de zomer van 2007 een broedvogelinventarisatie van ABH-buitendijs op het programma had staan. Gerard was op Texel. De doorgeschakelde telefoonverbinding was beroerd, zodat de mededeling over waargenomen Zwarte Wouwen wel doorkwam, maar de takkenschap niet. De daaropvolgende dagen zagen diverse waarnemers verschillende Zwarte Wouwen langs de zuidrand van de Hoeksche Waard (Tabel 1).

Terugkerend van een inventarisatieronde liep Gerard op 18 mei de hoofdwaterkering af richting grenshek. Op de dijkkruin rustte een roofvogel, die hij dankzij de lichtere kop en de kleine snavel direct herkende als een Zwarte Wouw. Hoog uit één van de aan de rechter dijkvoet staande populieren vloog een tweede grote roofvogel weg,

die direct verdween achter de bomen, wellicht een tweede Zwarte Wouw. Op slag herinnerde Gerard zich Peters telefoontje van eerder die maand. Hij concentreerde zich op de eerste vogel, die tussen de bomen heen en weer bleef vliegen. In één van de peppels bevond zich een fors nest, op zeker 15 meter hoogte, geconstrueerd in de oksel van een zware tak. Het nest vertoonde vers blad en een flard plastic. Na wat te hebben rondgevlogen tussen en boven de peppels, verdween de eerste Zwarte Wouw eveneens. Na mede-inventariseerder Hans te hebben ingelicht, spoedde Gerard zich naar Maasdam om daar Zwarte Wouwen-literatuur te bestuderen.

Foto 1. Het nest van de Zwarte Wouw in populier, Ambachtsheerlijkheid Cromstrijen, 28 mei 2007 (Gerard Ouweneel). *The Black Kite nest in a poplar, 28 May 2007.*

Op de avond van 21 mei gingen Hans en Gerard naar ABH-oost. In de nabijheid van het nest vloog hoog uit een boom een Zwarte Wouw op. Wellicht was er weer een tweede vogel. Beide verdwenen terstond. Omdat rust een vereiste was en bovendien nog niet met zekerheid een Zwarte Wouw op het nest was gezien, besloten zij de zaak voorlopig voor zich te houden. Wel werd de eigenaar van het gebied ingelicht, J. van der Eyk. Omdat Van der Eyk voor zijn bedrijf in Zuidelijk Flevoland meermalen bij het Grauwe Kiekendievenproject betrokken was, kent deze het klappen van de zweep als het gaat om zeldzame roofvogels.

Bij snelle controles op 28 mei, 30 mei en 3 juni door Gerard respectievelijk Hans waren geen activiteiten te bespeuren, zodat aannemelijk werd dat de vogel(s) het bij nestbouw hadden gelaten, waardoor Menno's Zwarte Wouw van 22 mei de laatste waarneming was.

Deze nestbouw door (een) Zwarte Wouw(en) past in een beeld, zij het dat een geval in West-Nederland wel opmerkelijk is. Van Manen (2002) meldt twee zekere broedgevallen, in 1984 en 1996, en voorts nog 'enkele vage aanwijzingen'. De laatste jaren waren er broedpogingen langs de IJssel bij Doesburg in 2000 (Schoppers 2000), in de Gelderse Poort in 2005 en 2006 (Wester 2006) en in Limburg in 2006 (Don 2006). Geen van deze pogingen leverde vliegvlugge jongen op. Hoe zomer 2007 verliep is thans (juni) nog niet bekend, maar in ieder geval broedde een paartje bij Kranenburg, achter Nijmegen, 5 km Duitsland in (2 jonge mannetjes geringd; Remco Wester).

Het kan zijn dat de nabijheid van de half geïnundeerde APL-polder, een paar honderd meter van de nestplaats, mede een factor van betekenis was bij de vestiging in West-Nederland. In de warme maand april 2007 was de vis er vroeg bij om te paaïen. Er raken dan nogal eens exemplaren vast op de ondiepe, lange oeverstroken met wisselende waterstanden, waardoor ze omkomen. Voor aaseters, die Zwarte Wouwen ook zijn, dus een aantrekkelijke locatie om aan voedsel te komen. Rond de maandwisseling april-mei kwamen er nogal wat Zwarte Wouwen door in Nederland. Indien dan een of meer exemplaren in elkaars onmiddellijke nabijheid een aantrekkelijk voedselgebied en broedbiotoop aantreffen, blijven ze wellicht hangen. Op grond van het feit dat Jan Groen nog in juni een Zwarte Wouw zag boven de Esscheplaat en Raimond Taal op 26 juni een exemplaar waarnam boven de Leidingstraat, is het aannemelijk dat in ieder geval een vogel in de buurt gebleven is.

Foto 2. Overzicht van de broedplaats van de Zwarte Wouw in de rechtse rij populieren, Ambachtsheerlijkheid Cromstrijen, 28 mei 2007 (Gerard Ouweneel). *View of the breeding site of Black Kites, poplars to the right, 28 May 2007.*

Tabel 1. Waarnemingen van Zwarte Wouwen langs de noordoever van het Hollandsch Diep in het voorjaar van 2007.

- 19 april: 1 ex. Oeverlanden Hollands Diep (DH)
- 2 mei: 2 exx. westzijde Oeverlanden (Ron Baggerman), waarvan later 1 ex. over de Esscheplaat richting oost vloog (HW)
- 5 mei: 1 ex. boven ABH-oost (MK e.a.)
- 6 mei: 2 exx. vliegend en aan de grond ABH-oost (PB, MK e.a.)
- 12 mei: 2 exx. vliegend/zwevend boven ABH-oost (PB, MK)
- 13 mei: 2 exx. doorkomend boven Numansdorp, richting west (HW)
- 18 mei: 1 ex., wellicht 2 vogels, rond nest ABH-oost. (GLO)
- 21 mei: 1 ex., wellicht 2 vogels, rond nest ABH-oost (GLO, HW)
- 22 mei: 1 ex. vliegend boven ABH-oost (MK)
- 28 mei en nadien: geen activiteiten bij nest.

Summary

Barse P. de, Korbijn M., Ouweneel G. & Westerlaken H. 2007. Black Kite *Milvus migrans* nestbuilding near Hollandsch Diep. De Takkeling 15: 202-205.

Between 19 April and 22 May 2007, 1-2 Black Kites were frequently recorded in farmland in the western Netherlands (Ambachtsheerlijkheid Cromstrijen) where rows of poplars *Populus* sp. and small woodlots provided suitable breeding habitat. Transportation of nesting material was noticed on 5 May, and a large stick nests was found in a poplar (some 15 m high) on 18 May. Observed from the ground the nest showed fresh greeneries and a piece of plastic. Whereas the observers failed to locate any Black Kites near the nest after 22 May, it is thought that the birds did not commence egg laying (nesting tree was not climbed, though). This record fits the recent trend of occasional nesting attempts in The Netherlands, starting in 1984 (1, failed) and 1996 (1, successful) and continuing in 2000 (1, failed), 2005 (1, failed) and 2006 (2, failed).

Literatuur

- Don H. 2006. Nieuw voor Limburg: broedgeval van Zwarte Wouw te Stevensweert. Limburgse Vogels 16: 19-23.
- Manen W. van. 2002. Zwarte Wouw *Milvus migrans*. Pp. 152 in SOVON Vogelonderzoek Nederland 2002. Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998-2000. Nederlandse Fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland. Leiden.
- Schoppers J. 2000. Mislukt broedgeval van de Zwarte Wouw *Milvus migrans* langs de IJssel bij Doesburg in 2000. Vlerk 17: 138-145.
- Wester R. 2006. Zwarte Wouw *Milvus migrans* nieuwe broedvogel in het werkgebied? De Mourik 32: 88-93.

Adres GO: Lijster 17, 3299 BT Maasdam, glo@xs4all.nl